

250

OBWIESZCZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ

z dnia 15 lipca 1989 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin.

1. Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 169) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 235), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140) oraz ustawą z dnia 1 lutego 1983 r. o zmianie niektórych przepisów o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego i o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 5, poz. 33) — objętych jednolitym tekstem ustalonym obwieszczeniem Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 maja 1983 r. (Dz. U. Nr 31, poz. 147),
- 2) ustawą z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 42, poz. 202),
- 3) ustawą z dnia 24 maja 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek (Dz. U. Nr 32, poz. 169),

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów oraz porządku alfabetycznego liter.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst nie obejmuje:

- 1) następujących przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 235):
 - a) art. 33 i 34 jako dotyczących zmian w przepisach wygasłych,
 - b) art. 35, 39, 40 i 42 w brzmieniu:

„Art. 35. W ustawie z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. Nr 45, poz. 232) art. 25 skreślono się”.

„Art. 39. 1. Osobom pobierającym w dniu wejścia w życie ustawy emerytury lub renty określone przepisami o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników przyznaje się z urzędu — zamiast tych emerytur lub rent — odpowiednio emerytury lub renty przewidziane w art. 9 ustawy, podwyższając je według zasad określonych w ust. 2—5.

2. Podstawą wymiaru świadczeń przyznanych w myśl ust. 1 jest podstawa

wymiaru emerytury lub renty przyznanej w myśl przepisów dotychczasowych.

3. Emerytury i renty wypłacane w kwotach najniższych podwyższa się do kwot najniższych emerytur i rent, określonych przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, oraz przy zastosowaniu zasad określonych tymi przepisami.
4. Emerytury i renty, wypłacane w wysokości wyższej od kwot najniższych emerytur i rent, oblicza się według stawek wymiaru określonych przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin na dzień 1 stycznia 1980 r.; różnica między miesięczną kwotą świadczeń obliczonych według tych stawek a miesięczną kwotą świadczeń przysługujących dotychczas stanowi kwotę podwyżki, która nie może wynosić mniej niż 125 zł.
5. Podwyżkę, o której mowa w ust. 4, realizuje się przez coroczne zwiększanie emerytur i rent o $\frac{1}{4}$ część kwoty podwyżki. Jeżeli kwota tej podwyżki wynosi mniej niż 240 zł, emeryturę lub rentę podwyższa się — aż do wyczerpania tej kwoty:
 - 1) od dnia 1 marca 1977 r. — o kwotę 80 zł,
 - 2) od dnia 1 stycznia 1978 r. i w latach następnych — o kwotę odpowiadającą $\frac{1}{3}$ pozostałej części podwyżki, nie mniej jednak niż o 60 zł; nie przenosi się na rok następny części podwyżki wynoszącej 30 zł lub mniej.

Art. 40. W wypadkach, o których mowa w art. 17 ust. 1, do dnia 1 stycznia 1978 r. stosuje się przepisy dotychczasowe”.

„Art. 42. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 1977 r.”;

- 2) art. 78 ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140) w brzmieniu:

„Art. 78. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1978 r.”;

- 3) art. 1 ust. 1 i 3 oraz art. 15 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zmianie niektórych przepisów o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego i o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 5, poz. 33) w brzmieniu:

„Art. 1. 1. Osobom pobierającym w dniu wejścia w życie ustawy emerytury, renty inwalidz-

kie lub renty rodzinne przysługujące na podstawie przepisów:

- 1) ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (Dz. U. Nr 38, poz. 225; z 1974 r. Nr 21, poz. 117 i z 1977 r. Nr 11, poz. 43),
- 2) ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 20, poz. 105 i z 1977 r. Nr 11, poz. 43),
- 3) ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. Nr 45, poz. 232, z 1976 r. Nr 40, poz. 235 i z 1977 r. Nr 11, poz. 43 oraz Nr 32, poz. 140),
- 4) dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 10, poz. 54, z 1977 r. Nr 11, poz. 43 oraz Nr 32, poz. 140),
- 5) ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 235 i z 1977 r. Nr 11, poz. 43 oraz Nr 32, poz. 140)

przyznaje się zamiast tych świadczeń odpowiednio emerytury lub renty określone w tych przepisach, ze zmianami wprowadzonymi niniejszą ustawą oraz z zastosowaniem zasad określonych w art. 122—126 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267)".

„3. Jeżeli podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowił dochód (przychód) ustalony w kwocie ryczałtowej lub w kwocie odpowiadającej górnej granicy dochodu (przychodu) przyjmowanego do podstawy wymiaru świadczeń, za rok przyznania emerytury lub renty na wniosek rencisty uważa się rok, w którym te kwoty zostały wprowadzone”.

„Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1983 r., z tym że przepisy tej ustawy dotyczące zasiłku chorobowego oraz art. 8 pkt 1 i art. 9 pkt 1 wchodzi w życie z dniem 1 marca 1983 r.”;

- 4) art. 48 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 42, poz. 202) w brzmieniu:

„Art. 48. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1987 r., z tym że art. 36 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1988 r.”;

- 5) art. 2, 3, 4 i 6 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rzemieślni-

ków i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 169) w brzmieniu:

„Art. 2. W ustawie z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. z 1983 r. Nr 31, poz. 146) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoby spełniające równocześnie warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym określonym ustawą i ubezpieczeniem społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin podlegają ubezpieczeniu określonemu ustawą.”;

2) w art. 3 wyrazy „ubezpieczeniem społecznym rzemieślników” zastępuje się wyrazami „ubezpieczeniem społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą”;

3) w art. 6 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Do orzekania i wydawania zwolnień lekarskich oraz kontroli orzecznictwa lekarskiego w sprawach czasowej niezdolności do pracy osób objętych ubezpieczeniem stosuje się przepisy w sprawach orzekania o czasowej niezdolności do pracy pracowników.”;

4) w art. 12 wyrazy „Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych” zastępuje się wyrazami „Minister Pracy i Polityki Socjalnej”;

5) art. 19 skreśla się;

6) w art. 38:

a) w ust. 1 i 2 wyrazy „Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych” zastępuje się wyrazami „Minister Pracy i Polityki Socjalnej”,

b) ust. 3 skreśla się”.

Art. 3. Osoby, które prowadzą działalność gospodarczą na podstawie uprawnień uzyskanych przed dniem 1 stycznia 1989 r. i podlegali przed tym dniem ubezpieczeniu z tytułu prowadzonej działalności, zachowują prawo do ubezpieczenia do czasu dokonania wpisu tej działalności do ewidencji działalności gospodarczej lub uzyskania koncesji przewidzianych w przepisach o działalności gospodarczej.

Art. 4. Osoby, które rozpoczęły działalność gospodarczą po dniu 31 grudnia 1988 r. i z tytułu jej prowadzenia zostały objęte ubezpieczeniem z mocy niniejszej ustawy, mogą być, na swój wniosek, objęte ubezpieczeniem za okres przed dniem wejścia w życie ustawy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej”.

„Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia”.

Minister Pracy i Polityki Socjalnej: M. Czarski

Załącznik do obwieszczenia Ministra
Pracy i Polityki Socjalnej z dnia
15 lipca 1989 r. (poz. 250)

U S T A W A

z dnia 18 grudnia 1976 r.

o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu określone mu ustawą, zwanemu dalej „ubezpieczeniem”, podlegają osoby fizyczne mające obywatelstwo polskie, prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą na podstawie:

- 1) wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub koncesji, określonych w przepisach o działalności gospodarczej,
- 2) uprawnień określonych w przepisach szczególnych, zwane dalej „ubezpieczonymi”.

2. Jeżeli działalność, o której mowa w ust. 1, jest prowadzona przez dwie lub więcej osób, w ramach jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, ubezpieczeniu podlega każda z tych osób.

3. W razie równoczesnego prowadzenia przez tę samą osobę dwóch lub więcej rodzajów działalności określonej w ust. 1 podlega ona ubezpieczeniu tylko z tytułu prowadzenia jednego rodzaju działalności.

Art. 2. 1. Ubezpieczeniu nie podlegają osoby prowadzące działalność określoną w art. 1, które:

- 1) są równocześnie pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo są objęte odrębnymi przepisami w zakresie zaopatrzenia emerytalnego lub ubezpieczenia społecznego,
- 2) mają ustalone prawo do emerytury lub renty, chyba że zgłoszą wniosek o objęcie ubezpieczeniem.

2. Osoby spełniające równocześnie warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym określonym ustawą i ubezpieczeniem społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin podlegają ubezpieczeniu określonemu ustawą.

Art. 3. 1. Obowiązek ubezpieczenia powstaje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, w którym nastąpiło rozpoczęcie działalności rodzącej obowiązek ubezpieczenia; obowiązek ten ustaje z końcem miesiąca kalendarzowego, w którym nastąpiło zaprzestanie działalności.

2. Osoba, która podlegała ubezpieczeniu, może po ustaniu obowiązku ubezpieczenia kontynuować ubezpieczenie przez okres nie przekraczający sześciu miesięcy.

Art. 4. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia rozciągnąć przepisy ustawy na inne niż określone w art. 1 ust. 1 osoby prowadzące na własny rachunek działalność zarobkową poza rolnictwem, dostosowując te przepisy do odrębnych warunków prowadzenia tej działalności.

Rozdział 2

Świadczenia z tytułu ubezpieczenia

Art. 5. Świadczenia z ubezpieczenia przysługujące ubezpieczonym oraz członkom ich rodzin obejmują:

- 1) świadczenia lecznicze i położnicze, zaopatrzenie w leki, przedmioty ortopedyczne, protezy, środki opatrunkowe i pomocnicze,
- 2) świadczenia pieniężne w razie choroby oraz macierzyństwa: zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne oraz zasiłek porodowy i zasiłek macierzyński,
- 3) zasiłki rodzinne i zasiłek pielęgnacyjny,
- 4) świadczenia emerytalne: emeryturę, rentę inwalidzką i rentę rodzinną,
- 5) świadczenia pieniężne z tytułu wypadku przy prowadzeniu działalności określonej w art. 1 oraz w razie choroby zawodowej: rentę inwalidzką oraz rentę rodzinną,
- 6) dodatki do emerytury i renty,
- 7) zasiłek pogrzebowy,
- 8) świadczenia w naturze z tytułu pobierania emerytury lub renty: świadczenia lecznicze, położnicze, rehabilitacyjne, zaopatrzenie w leki, przedmioty ortopedyczne, protezy, środki opatrunkowe i pomocnicze oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Art. 6. Świadczenia lecznicze i położnicze oraz zaopatrzenie w leki, przedmioty ortopedyczne, protezy, środki opatrunkowe i pomocnicze, o których mowa w art. 5 pkt 1, przysługują ubezpieczonemu oraz członkom jego rodziny w zakresie i na warunkach przewidzianych dla pracowników i ich rodzin.

Art. 7. 1. Świadczenia pieniężne w razie choroby i macierzyństwa przysługują na zasadach i w wysokości określonych przepisami o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, z uwzględnieniem ust. 2—4.

2. Zasiłek chorobowy przysługuje za każdy dzień niezdolności do pracy z powodu choroby trwającej nieprzerwanie co najmniej trzydzieści kolejnych dni.

3. Zasiłek porodowy i zasiłek macierzyński przysługują z tytułu:

- 1) urodzenia dziecka w okresie ubezpieczenia lub w okresie pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia,
- 2) przyjęcia — w okresie ubezpieczenia lub w okresie pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia — dziecka w wieku do jednego roku na wychowanie z zamiarem jego przysposobienia, jeżeli do sądu opiekuńczego został zgłoszony wniosek o przysposobienie.

4. Zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego albo urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego.

5. Zasiłek porodowy przysługuje również nie pracującej żonie ubezpieczonego, pozostającej z nim we wspólności małżeńskiej.

6. Do orzekania i wydawania zwolnień lekarskich oraz kontroli orzecznictwa lekarskiego w sprawach czasowej niezdolności do pracy osób objętych ubezpieczeniem stosuje się przepisy w sprawach orzekania o czasowej niezdolności do pracy pracowników.

Art. 8. 1. Zasiłki rodzinne i zasiłek pielęgnacyjny przysługują na zasadach określonych w przepisach o ubezpieczeniu rodzinnym.

2. Wysokość zasiłków rodzinnych i zasiłku pielęgnacyjnego oraz tryb postępowania w sprawie ich przyznania i wypłacania określa Minister Pracy i Polityki Socjalnej w drodze rozporządzenia.

Art. 9. 1. Świadczenia emerytalne przysługują na zasadach i w wysokości określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, z uwzględnieniem ust. 2—5.

2. Wiek wymagany do przyznania emerytury wynosi: 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

3. Z okresu ubezpieczenia wymaganego do przyznania emerytury co najmniej pięć lat powinien stanowić okres ubezpieczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 2.

4. Renta inwalidzka przysługuje w razie zaliczenia do I lub II grupy inwalidów.

5. Podstawa wymiaru emerytury, renty inwalidzkiej i renty rodzinnej ulega corocznym podwyżkom stosownie do wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce społecznej w roku poprzedzającym rok podwyżki — na zasadach i w terminach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

6. Kwota podwyżki wynikająca z ust. 5 nie jest ograniczona kwotą najwyższej podstawy wymiaru składek i świadczeń.

7. Minister Pracy i Polityki Socjalnej może w drodze rozporządzenia ustalić dla osób prowadzących działalność w warunkach szkodliwych dla zdrowia wiek emerytalny niższy niż określony w ust. 2.

Art. 10. 1. Renta inwalidzka i renta rodzinna z tytułu wypadku przy prowadzeniu działalności określonej w art. 1 oraz w razie choroby zawodowej przysługują na zasadach i w wysokości określonych przepisami o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, z uwzględnieniem ust. 2—4.

2. Za wypadek, o którym mowa w ust. 1, uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło:

- 1) podczas wykonywania zwykłych czynności wynikających z prowadzenia działalności lub w związku z wykonywaniem takich czynności,
- 2) w drodze do miejsca prowadzenia działalności lub z tego miejsca,
- 3) podczas wykonywania zadań zleconych przez organizacje polityczne lub organizacje społeczno-zawodo-

we zraszające osoby prowadzące działalność albo w związku z wykonywaniem takich zadań lub w związku z uczestnictwem w organizowanych przez te organizacje czynach społecznych.

3. Za choroby zawodowe uważa się choroby określone przepisami wydanymi na podstawie art. 231 pkt 2 Kodeksu pracy.

4. Renta inwalidzka przysługuje w razie zaliczenia do I lub II grupy inwalidów.

Art. 11. 1. Osobie uprawnionej do emerytury lub renty przysługuje prawo do dodatków:

- 1) rodzinnych,
- 2) pielęgnacyjnego,
- 3) z tytułu odznaczeń państwowych,
- 4) dla sierot zupełnych

na warunkach i w wysokości określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

2. Dodatki, o których mowa w ust. 1 pkt 3, nie przysługują, jeżeli renta inwalidzka lub renta rodzinna jest wypłacana w wysokości określonej w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Art. 12. Zasiłek pogrzebowy przysługuje:

- 1) w razie śmierci ubezpieczonego lub członka jego rodziny — na zasadach i w wysokości określonych przepisami o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,
- 2) w razie śmierci osoby uprawnionej do emerytury lub renty albo członka jej rodziny — na zasadach i w wysokości określonych przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 13. Świadczenia w naturze z tytułu pobierania emerytury lub renty przysługują w zakresie i na warunkach przewidzianych dla osób pobierających emerytury lub renty na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 14. Ubezpieczenie wykonuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a świadczeń w naturze udzielają właściwe jednostki organizacyjne służby zdrowia i opieki społecznej.

Art. 15. 1. Ilekroć przepisy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, o ubezpieczeniu rodzinnym oraz o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin uzależniają prawo do świadczeń lub ich wysokość od posiadania ustalonego okresu zatrudnienia — przy ustalaniu świadczeń dla osób ubezpieczonych przez taki okres rozumie się okres ubezpieczenia i okresy zaliczane do okresu ubezpieczenia.

2. Za okres ubezpieczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się miesiące kalendarzowe, za które ubezpieczony opłacił składki na ubezpieczenie lub w których nastąpiło zwolnienie od opłacania składek. Okresy ubezpieczenia na podstawie przepisów dotychczasowych są okresami ubezpieczenia w rozumieniu ustawy.

3. Do okresu ubezpieczenia zalicza się okresy:

- 1) prowadzenia działalności, o której mowa w art. 1, przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia,

- 2) zatrudnienia, równorzędne z okresami zatrudnienia i zaliczalne do okresów zatrudnienia w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,
- 3) ubezpieczenia społecznego na podstawie odrębnych przepisów,
- 4) pobierania renty chorobowej przyznanej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1983 r.

Art. 16. 1. W razie zalegania przez osobę prowadzącą działalność z opłatą należnych składek na ubezpieczenie na kwotę przekraczającą trzymiesięczną składkę, świadczenia, o których mowa w art. 5 pkt 1—3, nie przysługują do czasu opłacenia w całości zaległych składek.

2. Jeżeli osoba, która nabyła prawo do pobierania emerytury, renty inwalidzkiej lub renty chorobowej nie opłaciła składek na ubezpieczenie za okres poprzedzający nabycie tego prawa, zaległe składki potrąca się z należnych świadczeń na zasadach ustalonych przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin w zakresie potrącania zaliczek wypłaconych na poczet świadczeń.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do renty rodzinnej przysługującej po ubezpieczonym, który zalegał z opłatą należnych składek na ubezpieczenie.

Art. 17. W sprawie zawieszania prawa do świadczeń i ich zmniejszania stosuje się zasady określone w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 18. W zakresie postępowania w sprawach świadczeń, zasad wypłaty tych świadczeń oraz obowiązków osób pobierających świadczenia stosuje się zasady określone przepisami ustalającymi odpowiednie świadczenia, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.

Art. 19. Podstawę wymiaru świadczeń, określonych w art. 5 pkt 2, 4, 5 i 7, stanowią kwoty, od których ustalono składki na ubezpieczenie.

Art. 20. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w drodze rozporządzenia, określa zasady obliczania podstawy wymiaru świadczeń, szczegółowe zasady i tryb ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy prowadzeniu działalności określonej w art. 1, prawa do świadczeń z tego tytułu oraz wypłaty tych świadczeń.

Art. 21. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może:

- 1) podwyższać wysokość świadczeń przewidzianych ustawą,
- 2) rozszerzać zakres świadczeń przez wprowadzenie nowych świadczeń albo przez zmianę warunków do przyznawania świadczeń ustalonych w ustawie.

Rozdział 3

Zgłoszenie do ubezpieczenia. Składki na ubezpieczenie.

Art. 22. 1. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia ciąży na osobie prowadzącej działalność, o której mowa w art. 1.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, może być objęta ubezpieczeniem również z urzędu.

3. Terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw ewidencji działalności gospodarczej stopnia podstawowego oraz naczelne lub centralne organy administracji państwowej właściwe do udzielania koncesji na działalność gospodarczą przekazują Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych z urzędu kopie zaświadczeń o wpisie do ewidencji oraz kopie koncesji udzielonych osobom fizycznym i jednostkom organizacyjnym nie mającym osobowości prawnej, jak również kopie decyzji o wykreśleniu z ewidencji lub o cofnięciu koncesji.

4. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustala wzory zgłoszeń do ubezpieczenia, wzory legitymacji ubezpieczeniowych, tryb wydawania tych legitymacji oraz sposób dokonywania w nich wpisów.

Art. 23. 1. Osoby prowadzące działalność obowiązane są opłacać składki na ubezpieczenie za każdy miesiąc ubezpieczenia.

2. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określa w drodze rozporządzenia wypadki, w których następuje zwolnienie od opłacania składek.

Art. 24. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w drodze rozporządzenia, określa wysokość i podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie, szczegółowe zasady i tryb postępowania w zakresie ustalania istnienia obowiązku ubezpieczenia oraz poboru składek za okres kontynuowania ubezpieczenia.

Art. 25. 1. W sprawie poboru składek na ubezpieczenie stosuje się zasady i tryb postępowania, ustalone dla poboru składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników zatrudnionych w nie uspołecznionych zakładach pracy.

2. Zaległe składki oraz należności z tytułu odsetek za zwłokę i dodatkowe opłaty za nieopłacenie składek lub opłacenie ich w niewłaściwej wysokości podlegają ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Rozdział 4

Ubezpieczenie osób współpracujących

Art. 26. 1. Ubezpieczeniu określonemu w ustawie podlegają również:

- 1) członkowie rodziny ubezpieczonego,
- 2) inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym,

jeżeli współpracują przy prowadzeniu działalności w wymiarze co najmniej połowy czasu pracy obowiązującego pracowników gospodarki uspołecznionej. Osoby te zwane są dalej „osobami współpracującymi”.

2. Członkami rodziny w rozumieniu ust. 1 pkt 1 są: małżonek, dzieci własne i przysposobione, pasierbowie, dzieci obce przyjęte na wychowanie, rodzice, osoby przysposabiające, ojczyzm, macocha, teściowie, dziadkowie, wnuki, rodzeństwo, zięciowie, synowe, szwagierki i szwagrowie.

3. Ubezpieczeniu nie podlegają jednak osoby współpracujące, które nie ukończyły 16 lat życia lub z którymi współpraca wykonywana jest przez okres krótszy niż sześć miesięcy, albo gdy zachodzą okoliczności określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 i 2.

Art. 27. Przepisy ustawy dotyczące ubezpieczonych stosuje się odpowiednio do osób współpracujących, ze zmianami wynikającymi z art. 28—32.

Art. 28. 1. Obowiązek ubezpieczenia osoby współpracującej powstaje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, w którym nastąpiło rozpoczęcie współpracy.

2. Obowiązek ubezpieczenia osoby współpracującej ustaje z dniem:

- 1) zaprzestania działalności przez osobę, z którą istniała współpraca,
- 2) zakończenia współpracy.

Art. 29. Do okresu ubezpieczenia nie zalicza się okresu wykonywania współpracy przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia.

Art. 30. Osoba współpracująca nabywa prawo do świadczeń pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa po upływie trzech miesięcy nieprzerwanego ubezpieczenia, chyba że niezdolność do pracy spowodowana została wypadkiem.

Art. 31. Dla osoby współpracującej, która rozpoczęła współpracę po osiągnięciu wieku 45 lat, okres ubezpieczenia łącznie z okresami zaliczalnymi do okresu ubezpieczenia, wymagany do uzyskania renty inwalidzkiej, wynosi co najmniej dziesięć lat. Okres ten powinien przypadać na ostatnie dwadzieścia lat przed powstaniem inwalidztwa lub przed dniem zgłoszenia wniosku o rentę.

Art. 32. 1. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia osoby współpracującej ciąży na osobie prowadzącej działalność, o której mowa w art. 1.

2. Składki na ubezpieczenie za osobę współpracującą opłaca osoba prowadząca działalność, a w wypadku kontynuowania przez osobę, która wykonywała współpracę, ubezpieczenia na podstawie art. 3 ust. 2 — składkę opłaca ta osoba.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe

Art. 33. 1. Świadczenia określone w ustawie przysługują:

- 1) z tytułu wypadków przy prowadzeniu działalności określonej w art. 1 — gdy wypadek nastąpił począwszy od dnia wejścia w życie tej ustawy,
- 2) z tytułu chorób zawodowych — gdy inwalidztwo spowodowane taką chorobą zostało stwierdzone począwszy od dnia wejścia w życie tej ustawy, chyba że działalność określona w art. 1, która narażała na powstanie choroby zawodowej, ustala przed wejściem w życie ustawy.

2. Prawo do świadczeń objętych ustawą za okres przed wejściem jej w życie ustala się i świadczenia wymierza według przepisów dotychczasowych.

Art. 34. Zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do prowadzenia działalności lub współpracy powstałej przed dniem wejścia w życie ustawy przysługuje od dnia jej wejścia w życie, jednak okres zasiłkowy liczy się od dnia powstania tej niezdolności.

Art. 35. 1. Zasiłek macierzyński z tytułu urodzenia dziecka przed dniem wejścia w życie ustawy przysługuje od dnia jej wejścia w życie, jednak tylko do upływu okresu równego okresowi urlopu macierzyńskiego, liczonego od dnia porodu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie przyjęcia dziecka na wychowanie przed dniem wejścia w życie ustawy.

Rozdział 6

Przepisy końcowe

Art. 36. Traci moc ustawa z dnia 8 czerwca 1972 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 23, poz. 165, z 1974 r. Nr 21, poz. 117 i Nr 47 poz. 280 oraz z 1975 r. Nr 5, poz. 31 i Nr 45, poz. 232).